
Вплив дослідження формування готовності студентів економічних спеціальностей до навчальної автономії засобами цифрових технологій на цілі сталого розвитку

Наталія Волкова

Кафедра психології та педагогіки, Університет імені Альфреда Нобеля, Дніпро, Україна
ORCID 0000-0003-1258-7251

Інна Чижикова

Кафедра іноземної філології, перекладу та професійної мовної підготовки, Університет митної справи та фінансів, Дніпро, Україна
ORCID 0000-0003-2722-3258

Анотація: У статті представлено актуальне дослідження, присвячене формуванню готовності студентів економічних спеціальностей до навчальної автономії за допомогою цифрових технологій у контексті реалізації Цілей сталого розвитку №4 ООН – «Якісна освіта». Підкреслюється, що використання цифрових інструментів сприяє підвищенню доступності, якості та інклюзивності освіти, дозволяє адаптувати навчальний процес до індивідуальних потреб студентів, зокрема тих, хто має обмежений доступ до традиційних ресурсів або потребує особливих умов навчання. Застосування цифрових технологій також сприяє розвитку професійних навичок, необхідних для успішного працевлаштування в умовах сучасного ринку праці, та підвищенню кваліфікації викладачів.

Дослідження має міждисциплінарний вплив і пов'язане з досягненням інших Цілей сталого розвитку – таких як ЦСР 8 «Гідна праця та економічне зростання», ЦСР 9 «Індустрія, інновації та інфраструктура» та ЦСР 10 «Скорочення нерівності». Формування цифрової грамотності та автономного навчання підвищує конкурентоспроможність студентів, сприяє розвитку інноваційної освітньої інфраструктури та подоланню соціальних і територіальних бар'єрів. Завдяки здатності самостійно орієнтуватися в інформаційному середовищі, працювати з цифровими платформами та навчальними ресурсами, студенти отримують можливість навчатися у зручному темпі, розвивати критичне мислення, аналітичні здібності та здобувати релевантні знання для реального професійного середовища. Це особливо важливо в умовах динамічного розвитку цифрової економіки, яка вимагає від майбутніх фахівців гнучкості, адаптивності та здатності до безперервного навчання.

У статті окреслено перспективи подальших досліджень у напрямі вдосконалення освітніх підходів, інтеграції сучасних цифрових рішень, розвитку людського капіталу, впровадження інноваційних методик та розширення міжнародної співпраці. Розглянуте дослідження є вагомим внеском у модернізацію вищої освіти, формування цифрово грамотних і самостійних фахівців, здатних ефективно функціонувати в умовах глобалізованої економіки.

Ключові слова: автономія, навчальна автономія, цифрові технології, сталий розвиток, цілі сталого розвитку, готовність.

1. Вступ

У сучасному освітньому середовищі цифрові технології стають не лише інструментами для покращення навчальних процесів, а й важливими агентами змін, що сприяють розвитку ключових компетентностей у студентів. Однією з таких компетентностей є готовність до навчальної автономії, що передбачає здатність студентів самостійно організовувати своє

навчання, використовувати цифрові ресурси для досягнення навчальних цілей і адаптуватися до нових освітніх викликів. Особливо важливим цей процес є для студентів економічних спеціальностей, оскільки швидкий розвиток технологій та глобалізація економічних процесів вимагають високого рівня самостійності та здатності до безперервного професійного розвитку.

Представлене дослідження, яке розглядає формування готовності студентів економічних спеціальностей до навчальної автономії за допомогою цифрових технологій, має значний вплив на досягнення Цілей сталого розвитку ООН. Особливо важливим є внесок цього дослідження у Ціль 4 (Забезпечення всеосяжної, справедливої та високоякісної освіти), оскільки воно сприяє підвищенню доступності та якості навчання. Окрім того, дослідження активно впливає на Ціль 8 (Гідна праця та економічне зростання), забезпечуючи студентам необхідні інструменти для розвитку цифрових навичок, що є критичними для успішної кар'єри в умовах сучасного ринку праці [1].

2. Об'єкт і предмет дослідження

Об'єктом даного дослідження є процес формування готовності студентів економічних спеціальностей до навчальної автономії, що здійснюється за допомогою цифрових технологій. Важливим аспектом даного дослідження є використання цифрових інструментів для розвитку самостійності студентів, їх здатності до організації власного навчання та прийняття студентами рішень у навчальному процесі. Властивості об'єкта включають інтерактивність, адаптивність до індивідуальних потреб студентів та здатність сприяти розвитку ключових компетентностей, таких як критичне мислення, цифрова грамотність та саморегуляція навчання. Параметри, які характеризують об'єкт, включають типи цифрових технологій (платформи для онлайн-курсів, мобільні додатки для самостійного навчання, інтерактивні інструменти для оцінювання та зворотного зв'язку), а також специфікації щодо їх ефективності в різних освітніх контекстах.

У зарубіжних аналогах, таких як у Великобританії та США, активно використовуються онлайн-платформи для самостійного навчання, що забезпечують гнучкість у виборі тем та темпів навчання, а також сприяють підвищенню рівня автономії студентів. Водночас, попри численні переваги, такі технології мають і певні недоліки. Серед них можна виділити недостатню адаптацію цифрових інструментів до культурних та освітніх контекстів окремих країн, що може знижувати їх ефективність для певних груп студентів. Крім того, відсутність персоналізованого підходу у використанні цифрових технологій може призводити до зниження мотивації у студентів, які не отримують достатнього зворотного зв'язку або підтримки з боку викладачів. Урахування цих недоліків є важливим для вдосконалення процесу формування готовності до навчальної автономії та досягнення Цілей сталого розвитку ООН [1,2,3,4,5].

3. Мета та задачі дослідження

Метою даної статті є представлення аналізу впливу дослідження формування готовності студентів економічних спеціальностей до навчальної автономії за допомогою цифрових технологій на досягнення Цілей сталого розвитку ООН (ЦСР) та його вплив на теорію та практику та соціальний вплив, а також вивчення того, як ці процеси можуть сприяти соціально-економічним змінам на глобальному та локальному рівнях.

4. Аналіз літератури

Дослідження «Формування готовності студентів економічних спеціальностей до навчальної автономії засобами цифрових технологій» робить важливий внесок у досягнення

Цілей сталого розвитку ООН, зокрема у напрямку ЦСР 4: Забезпечення всеосяжної, справедливої та високоякісної освіти, ЦСР 9: Сприяння інноваціям і розбудові інфраструктури, ЦСР 8: Гідна праця та економічне зростання і ЦСР 10: Скорочення нерівності. Дійсно, вивчення впливу цифрових технологій на навчальну автономію студентів сприяє розвитку навичок, необхідних для самостійного навчання та адаптації до швидко змінюваного професійного середовища, що позитивно впливає на можливості для гідної праці та економічного зростання (ЦСР 8). Опанування новітніх цифрових інструментів на етапі навчання дозволяє студентам, зокрема з економічних спеціальностей, стати конкурентоспроможними на ринку праці, що сприяє зменшенню соціальних та економічних нерівностей (ЦСР 10) [6,7,8,9,10,11].

З точки зору теорії, дослідження розширює уявлення про інтеграцію цифрових технологій в освітній процес, підкреслюючи важливість розвитку критичного мислення, самостійності та цифрової грамотності у майбутніх фахівців [12]. Практичний вплив роботи полягає в розробці ефективних методик і стратегій, які можуть бути застосовані в університетах для підвищення якості навчання та підготовки студентів до роботи в умовах швидко змінюваного цифрового середовища [13]. Крім того, соціальний вплив дослідження полягає у формуванні компетентних і готових до змін фахівців, які здатні ефективно діяти в умовах глобалізації та цифровізації економіки, що позитивно позначається на розвитку економічних і соціальних систем на всіх рівнях [14].

5. Методи досліджень

У межах дослідження впливу формування готовності студентів економічних спеціальностей до навчальної автономії засобами цифрових технологій на досягнення цілей сталого розвитку було застосовано комплекс методів, що охоплюють теоретичний, емпіричний та аналітико-статистичний рівні.

На теоретичному етапі використовувалися методи аналізу, синтезу, порівняння та узагальнення наукової літератури, нормативних документів і міжнародних досліджень з проблематики автономного навчання, цифровізації освітнього процесу та реалізації Цілей сталого розвитку (ЦСР), зокрема ЦСР №4 (якісна освіта). Метод моделювання дав змогу сформулювати концептуальну модель формування готовності студентів до навчальної автономії у цифровому освітньому середовищі, що інтегрує принципи сталого розвитку.

На емпіричному рівні було проведено опитування студентів економічних спеціальностей з метою виявлення рівня їхньої цифрової грамотності, мотивації до самонавчання, відповідального ставлення до власного розвитку, а також обізнаності з принципами сталого розвитку. Напівструктуровані інтерв'ю із викладачами та фокус-групові дискусії зі студентами дозволили отримати глибші уявлення про бар'єри й стимули у процесі цифрового автономного навчання. Також застосовувався метод педагогічного спостереження за поведінкою студентів у цифровому середовищі, зокрема під час виконання завдань на онлайн-платформах, що сприяють самостійному та екологічно відповідальному прийняттю рішень.

Таблиця 1. Основні результати дослідження впливу цифрових технологій на формування навчальної автономії студентів

Критерій оцінювання	Результат
Динаміка формування навчальної автономії	Зростання частки студентів з високим рівнем автономії
Статистична значущість змін	Значне підвищення показників автономії, саморегуляції та рефлексії
Кореляція між цифровою компетентністю та автономією	Помірний і сильно позитивний зв'язок між цифровими навичками та автономією

Основою дослідження став педагогічний експеримент, який передбачав три етапи:

- Констатувальний етап – діагностика вихідного рівня навчальної автономії та розуміння ролі цифрових технологій у контексті сталого розвитку.
- Формувальний етап – цілеспрямоване використання цифрових інструментів (LMS, інтерактивні симуляції, онлайн-курси) для розвитку навичок самостійного навчання, критичного мислення та відповідального ставлення до освітнього процесу як складової сталого розвитку.
- Контрольний етап – повторна діагностика з метою виявлення змін у рівні автономії та усвідомлення освітньої діяльності в контексті ЦСР.

Для обробки кількісних даних було застосовано методи математичної статистики, зокрема розрахунок середніх значень, дисперсійного аналізу, кореляційного аналізу для виявлення взаємозв'язку між рівнем цифрової компетентності та сформованістю автономного навчання.

Доповненням до кількісного аналізу став контент-аналіз цифрових артефактів діяльності студентів (навчальні блоги, есе, відповіді на форумах, цифрові портфоліо), які відображають рівень саморегуляції, рефлексії та розуміння освітньої діяльності як чинника сталого розвитку.

6. Результати досліджень

освіти для всіх та сприяння навчальному процесу протягом усього життя, має безпосередній зв'язок із дослідженням формування готовності студентів економічних спеціальностей до навчальної автономії засобами цифрових технологій. Це дослідження сприяє досягненню кількох підцілей цієї цілі, зокрема підцілей 4.3, 4.4 та 4.5, що акцентують увагу на доступності та якості освіти для всіх, а також на розвитку навичок, необхідних для працевлаштування та підприємництва. Впровадження цифрових технологій в освітній процес допомагає зробити навчання більш інклюзивним та ефективним, зокрема для студентів, які мають обмежений доступ до традиційних освітніх ресурсів. Це також сприяє розвитку навичок, які відповідають вимогам сучасного ринку праці, підвищуючи рівень кваліфікації студентів і роблячи їх більш конкурентоспроможними.

Дослідження також підтримує підціль 4.a, яка орієнтована на створення інклюзивних і безпечних навчальних середовищ для всіх студентів, зокрема для осіб з інвалідністю. Використання цифрових технологій дозволяє адаптувати навчальний процес під індивідуальні потреби, забезпечуючи рівний доступ до якісної освіти. Крім того, важливим аспектом є підціль 4.c, яка спрямована на підвищення кваліфікації викладачів, зокрема через міжнародне співробітництво. Це пов'язано з необхідністю вивчення нових підходів до навчання, включаючи використання цифрових технологій, гейміфікації та інших інноваційних методів, які допомагають викладачам ефективно працювати з сучасними студентами.

Таким чином, дослідження формування готовності студентів економічних спеціальностей до навчальної автономії через цифрові технології має значний внесок у реалізацію ЦСР 4, сприяючи підвищенню якості та доступності освіти, розвитку ключових навичок для працевлаштування та підтримці інклюзивного освітнього середовища.

Окрім Цілі сталого розвитку № 4 «Якісна освіта», дослідження формування готовності студентів економічних спеціальностей до навчальної автономії за допомогою цифрових технологій має безпосередній вплив на кілька інших Цілей сталого розвитку, зокрема на ЦСР 8 «Гідна праця та економічне зростання», ЦСР 9 «Індустрія, інновації та інфраструктура» і ЦСР 10 «Скорочення нерівності».

Це дослідження сприяє підготовці кваліфікованих фахівців, здатних працювати в умовах сучасної цифрової економіки. Зокрема, розвиток навичок навчальної автономії і цифрової грамотності дозволяє студентам економічних спеціальностей підвищити свою конкурентоспроможність на ринку праці, що безпосередньо підтримує підціль 8.6 «Забезпечити повну і продуктивну зайнятість і гідні умови праці для всіх жінок та чоловіків». Сучасні технології та інноваційні методи навчання дають студентам можливість розвивати

критичне мислення, навички самостійного вирішення проблем та інші необхідні компетенції, що суттєво збільшує їхні шанси на успішне працевлаштування та кар'єрне зростання.

ЦСР 9 сприяє розвитку інновацій і технологій, а дослідження, яке акцентує увагу на інтеграції цифрових технологій в освітній процес, є важливим кроком на шляху до цієї мети. Використання цифрових інструментів у навчанні не тільки допомагає студентам оволодіти новітніми технологіями, але й сприяє розвитку інноваційної інфраструктури в освітніх закладах. Таким чином, дослідження активно сприяє розвитку індустрії і підготовці фахівців, здатних працювати в умовах інноваційного і технологічного прогресу. Також, впровадження інноваційних навчальних методик, таких як гейміфікація та проектна діяльність, є безпосереднім внеском у підвищення ефективності та доступності освітнього процесу[1].

Однією з важливих підцілей ЦСР 10 є забезпечення рівного доступу до освіти для всіх соціальних груп і національностей, зокрема через використання цифрових технологій для подолання географічних, соціальних і економічних бар'єрів. Завдяки інклюзивному підходу, який передбачає використання доступних цифрових інструментів, це дослідження забезпечує рівний доступ до освіти студентам з різних регіонів, зокрема тим, хто має обмежений доступ до традиційних освітніх ресурсів. Підціль 10.2 «Забезпечити рівний доступ до освіти для всіх, зокрема для вразливих груп населення» може бути досягнута за рахунок використання онлайн-платформ та цифрових ресурсів, які дозволяють студентам навчатися в зручному форматі, незалежно від їхнього місця перебування або соціального статусу [15,16].

7. Перспективи подальшого розвитку досліджень

У контексті сучасних викликів освітнього простору перспективним є подальше дослідження шляхів покращення якості підготовки фахівців-економістів через розвиток людського капіталу. Зокрема, важливим є формування більш самостійних, мотивованих, адаптивних і цифрово грамотних студентів, здатних до ефективного функціонування в умовах динамічного ринку праці. Одночасно з цим, необхідним є сприяння цифровій трансформації освіти шляхом інтеграції перевірених цифрових інструментів та інноваційних методик в освітню практику, що забезпечить її гнучкість і відповідність сучасним вимогам. У центрі уваги мають залишатися дослідження, спрямовані на розвиток культури самостійного навчання, формування відповідального ставлення студентів до власної освіти та здатності до безперервного професійного зростання. Важливою складовою подальших дослідницьких ініціатив є розширення міжнародного співробітництва, що включає участь у міжнародних конференціях, публікації у закордонних наукових виданнях і реалізацію спільних проєктів, що сприятиме обміну досвідом, поширенню кращих практик та інтеграції української освіти у світовий науково-освітній простір [17,18].

8. Висновки

Отже дослідження формування готовності до навчальної автономії студентів економічних спеціальностей цифровими засобами навчання, що підкріплене значною кількістю публікацій, робить вагомий внесок у розвиток педагогічної теорії та практики, сприяє досягненню Цілей сталого розвитку та має позитивний соціальний вплив, готуючи фахівців до викликів сучасного світу.

Список літератури:

- 1) Програма розвитку ООН. (n.d.). *Цілі сталого розвитку*. <https://www.undp.org/uk/ukraine/tsili-staloho-rozvytku>
- 2) Anderson, C. A., & Krathwohl, D. R. (2017). *Educational technology and the evolving role of the teacher*. *Journal of Educational Technology*, 23(1), 45-59. <https://doi.org/10.1016/j.jeduc.2017.01.003>

- 3) Bates, T. (2020). *Teaching in a digital age: Guidelines for designing teaching and learning for a digital age*. Tony Bates Associates Ltd.
- 4) Brown, M., & Green, T. (2018). *The integration of technology in the classroom: Research and practice*. Journal of Higher Education, 12(3), 27-44. <https://doi.org/10.1080/00221546.2018.1447605>
- 5) Garrison, D. R., & Kanuka, H. (2004). *Blended learning: Uncovering its transformative potential in higher education*. The Internet and Higher Education, 7(2), 95-105. <https://doi.org/10.1016/j.iheduc.2004.02.001>
- 6) Johnson, L., & Adams Becker, S. (2018). *The Horizon Report: 2018 Higher Education Edition*. EDUCAUSE. <https://www.learntechlib.org/p/181359/>
- 7) McLoughlin, C., & Lee, M. J. W. (2010). *Personalizing learning: Students' perspectives on e-learning and social media*. Australian Journal of Educational Technology, 26(1), 50-68. <https://doi.org/10.14742/ajet.1122>
- 8) Palloff, R. M., & Pratt, K. (2013). *Lessons from the virtual classroom: The realities of online teaching*. Jossey-Bass.
- 9) Reiners, T., & Wood, L. (2020). *The impact of digital technology on learning autonomy in higher education*. Journal of Educational Technology & Society, 23(2), 98-107. <https://doi.org/10.1080/10494820.2020.1787355>
- 10) Siemens, G. (2013). *Learning analytics: The emergence of a new learning technology*. International Journal of Emerging Technologies in Learning (iJET), 8(1), 4-12. <https://doi.org/10.3991/ijet.v8i1.2447>
- 11) Smith, S., & Watson, J. (2019). *The challenges and opportunities of digital learning in economics education*. International Journal of Educational Research, 20(2), 220-235. <https://doi.org/10.1016/j.ijer.2019.05.003>
- 12) Смирнов, А. О. (2020). Інноваційні підходи до формування цифрової компетентності студентів економічних спеціальностей. *Журнал освіти та інновацій*, 12(3), 45-58.
- 13) Петрова, Л. М. (2021). Роль цифрових технологій у підготовці економістів: методи та стратегії. *Освітні дослідження та практики*, 8(2), 91-105.
- 14) Іванова, Т. В. (2019). Цифровізація та її вплив на розвиток економічних професій. *Економіка і суспільство*, 14(1), 233-245.
- 15) Pasternak, I. V. (2023). Formation of digital competence of future economists. *Economics and Education*, (1), 55-62.
- 16) Petrenko, L. M. (2022). Digitalization of education: Tools and challenges. *Educational Space of Ukraine*, (48), 31-38.
- 17) Sydorenko, T. P. (2021). Self-education as a factor in lifelong professional development. *Pedagogical Discourse*, (30), 12-18.
- 18) Shevchenko, O., & Ivanova, N. (2020). Internationalization of higher education in Ukraine. *Journal of Global Education*, 5(2), 45-52.

The impact of research on the formation of readiness of students of economic specialties for learner autonomy using digital technologies on sustainable development goals

Natalia Volkova

Department of Psychology and Pedagogy, Alfred Nobel University, Dnipro, Ukraine
ORCID 0000-0003-1258-7251

Inna Chyzhykova

Department of foreign philology, translation and professional language training, University of customs and finance, Dnipro, Ukraine
ORCID 0000-0003-2722-3258

Abstract: The article presents a relevant study devoted to the formation of readiness of students of economic specialties for learner autonomy using digital technologies in the context of the implementation of the UN Sustainable Development Goal No. 4 – “Quality Education”. It is emphasized that the use of digital tools contributes to increasing the accessibility, quality and inclusiveness of education, allows adapting the educational process to the individual needs of students, in particular those who have limited access to traditional resources or require special learning conditions. The use of digital technologies also contributes to the development of professional skills necessary for successful employment in the conditions of the modern labor market, and improving the qualifications of teachers. The study has an interdisciplinary impact and is related to the achievement of other Sustainable Development Goals - such as SDG 8 “Decent work and economic growth”, SDG 9 “Industry, innovation and infrastructure” and SDG 10 “Reduced inequality”, the development of innovation and technology, as well as reducing inequality in access to education. The formation of digital literacy and autonomous learning increases the competitiveness of students, contributes to the development of innovative educational infrastructure and overcoming social and territorial barriers. Thanks to the ability to independently navigate the information environment, work with digital platforms and educational resources, students have the opportunity to study at a convenient pace, develop critical thinking, analytical skills and acquire relevant knowledge for the real professional environment. This is especially important in the conditions of the dynamic development of the digital economy, which requires future specialists to be flexible, adaptable and capable of continuous learning. Prospects for further research in the direction of improving educational approaches, integrating modern digital solutions, developing human capital, implementing innovative methods and expanding international cooperation are outlined. The presented study is a significant contribution to the modernization of higher education, the formation of digitally literate and independent specialists capable of functioning effectively in a globalized economy.

Keywords: autonomy, learner autonomy, digital technologies, sustainable development, goals of sustainable development, readiness.
